

8/
182

ОТЧЕТЪ
на
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

1916

ОТЧЕТЬ

на

Българската Народна Банка
за 1916 година.

Година 38^a.

СОФИЯ
ЦАРСКА ПРИДВОРНА ПЕЧАТНИЦА
1917.

БЪЛГАРСКА НА Б. Н. БАНКА

A/T 82

10.12.1988

61 ОЕК 1933

10 III 1976

1989

10 ОЕК 1988

10 III 1976

Убити и умръли отъ рани и др. болести мобилизирани банкови чиновници
прѣзъ балканската, съюзничката и сегашната войни:

1. Михаилъ Българенски . . .	инспекторъ при Управлението на банката, убитъ	прѣзъ	1916 г.
2. Димитръ Гицовъ . . .	книговодит.	"	1912 "
3. Илия Неболиевъ . . .	п. касиеръ	Софийския клонъ	" " 1913 "
4. Никола Петковъ . . .	книговодит.	" " " "	" 1916 "
5. Георги Мискановъ . . .	" " "	" " "	1913 "
6. Иоцо Михайлова . . .	" " "	" " "	1913 "
7. Иванъ Бочевъ . . .	" " "	" " "	1916 "
8. Михаилъ Ангеловъ . . .	" " "	" " "	1916 "
9. Никола Стоковъ . . .	" " "	" " "	1916 "
10. Петъръ Новаковъ . . .	" " "	" " "	1916 "
11. Боне Захариевъ . . .	" " "	" " "	1916 "
12. Никола Страхиновъ . . .	" " "	" " "	1912 "
13. Кубратъ Костовъ . . .	" " "	" " "	1912 "
14. Атанасъ Гавраиловъ . . .	броецъ	" " "	1916 "
15. Боню Велиновъ . . .	разсиленъ	" " "	1916 "
16. Георги Тодоровъ . . .	" " "	Pловдивския	" 1916 "
17. Игнатъ Вълкановъ . . .	пом. секрет.	" " "	1916 "
18. Тодоръ Калайджиевъ . . .	книговодит.	" " "	1916 "
19. Стефанъ Дончевъ . . .	" " "	" " "	1916 "
20. Ст. Мариновъ . . .	" " "	" " "	умрѣль "
21. Димитръ Григоровъ . . .	" " "	" " "	убить "
22. Тома Димовъ . . .	разсиленъ	" " "	умрѣль "
23. Тодоръ Димчевъ Панчевъ . . .	" " "	" " "	убить "
24. Боянъ Хр. Нойковъ . . .	книговодит.	Варненския	" 1916 "
25. Иорданъ Несторовъ . . .	" " "	" " "	1912 "
26. Паскалъ Кръстевъ . . .	" " "	" " "	1913 "
27. Димитръ Симеоновъ . . .	" " "	Русенския	" 1913 "
28. Никола Марчевъ . . .	" " "	" " "	1916 "
29. Ангелъ Илиевъ . . .	" " "	" " "	1913 "
30. Михаилъ Тодоровъ . . .	разсиленъ	Бургаския	" 1912 "
31. Константинъ Малушевъ . . .	книговодит.	Плѣвенския	" 1915 "
32. Иванъ Янакевъ . . .	" " "	" " "	1915 "
33. Никола Бъчеваровъ . . .	разсиленъ	" " "	1913 "
34. Лазарь Бараковъ . . .	счетоводит.	Габровския	умрѣль "
35. Койчо Казасовъ . . .	броецъ	" " "	убить "
36. Христо Моровъ . . .	разсиленъ	" " "	1913 "
37. Василь Ивановъ Драгневъ . . .	книговодит.	Ксантийския	умрѣль "
38. Василь Матовъ . . .	" " "	T.-Пазардж.	" 1915 "
39. Кръстю Д. Кирановъ . . .	" " "	Хасковския	" 1912 "
40. Ангелъ Павловъ . . .	разсиленъ	" " "	убить "
41. Константинъ Величковъ . . .	книговодит.	Добричия	умрѣль "
42. Михаилъ Василевъ . . .	" " "	Кюстендилската агентура	убить "
43. Миланъ Димитровъ . . .	разсиленъ	" " "	" 1916 "
44. Петко Банковъ . . .	счетоводит.	Разградската	" " "
45. Романъ Филевъ . . .	разсиленъ	" " "	1913 "
46. Стилиянъ Беровъ . . .	агентъ	Кичевската	умрѣль "
47. Димитръ Гаргариевъ . . .	книговодит.	Анхиалската	убить "
48. Найденъ Стойчевъ . . .	разсиленъ	Троянската	умрѣль "
49. Никола Маневъ . . .	книговодит.	Бѣло-Слатинската	убить "
50. Панайотъ Жечевъ . . .	" " "	Поповската	" 1916 "
51. Андрей Николовъ . . .	" " "	Борисовградската	" 1916 "
52. Георги Коцевъ . . .	разсиленъ	Червенъ-Брѣжката	умрѣль "
53. Ангелъ Московъ . . .	секретарь	бившия Серски клонъ	убить "
54. Яковъ Янковъ . . .	броецъ	Солунски клонъ	" 1913 "

София, 20 Априлъ 1917 г.

Господину Министру на финансите.

Господине Министре,

Въз основа на чл. 56 отъ закона за Българската Народна Банка, имаме честь да Ви представимъ годишния ни отчетъ за резултатите отъ операциите на Банката за изтеклата 1916 година.

1. Капиталъ и резерви на Банката.

а) Основенъ капиталъ.

На 31/XII. 1915 година капиталът на Банката е билъ	лева 19.599.536·98
На 31/XII. 1916 година същиятъ се е възкачилъ на	" 20.000.000—
Увеличение презъ 1916 година	<u>400.463·02</u>

б) Запасенъ капиталъ.

На 31/XII. 1915 година запасниятъ капиталъ на Банката е билъ	лева 7.323.671—
На 31/XII. 1916 година същиятъ се е възкачилъ на	" 10.000.000—
Увеличение презъ 1916 година	<u>2.676.329—</u>

Съгласно чл. чл. 3 и 4 отъ закона за Банката, основниятъ капиталъ на същата е опредъленъ на 20.000.000, а резервниятъ — на 10.000.000. Съ отнесениетъ отъ печалбитъ на Банката суми къмъ тези два капитала, последните се попълватъ и нарастватъ до пръвидените въ закона размери.

в) Ипотеченъ резервенъ фондъ.

(Създаденъ презъ 1907 год.).

На 31/XII. 1915 година Ипотечниятъ резервенъ фондъ е билъ	лева 959.663·94
На 31/XII. 1916 година същиятъ се е възкачилъ на	" 1.104.033·69
Увеличение презъ 1916 година	<u>144.369·75</u>

г) Фондъ „Ликвидация на присъдени имоти“.
 (Създаненъ презъ 1909 година).

На 31/XII. 1915 година фонда „Ликвидация на присъдени имоти“ е билъ лева 967.212·07
Презъ 1916 година постъпило „ 33.049·11
Всичко „ 1.000.261·18
Презъ същата година изразходвано „ 179.572·04
На 31/XII. 1916 година оставатъ „ 820.689·14
Намаление презъ 1916 година „ 146.522·93

д) Фондъ „Съмнителни вземания“.
 (Създаненъ презъ 1911 год.).

На 31/XII. 1915 година фондъ „Съмнителни вземания“ е възлизалъ на лева 7.937.820·30
Презъ 1916 година постъпило „ 16.064.136·04
Всичко „ 24.001.956·34
Презъ същата година минати въ загуба несъбирами вземания на сума „ 1.956·34
На 31/XII. 1916 година оставатъ „ 24.000.000·—
Увеличение презъ 1916 година „ 16.062.179.70
а всичко на 31/XII. 1916 година капиталъ и резерви на сума лева 55.924.722·83 или съ лева 19.136.818·54 въ повече отъ 1915 година.

2. Общо количество на операциите.

Общото количество на операциите презъ 1916 година възлиза на 946.827 за лева 15.444.416.279·02

а) Банкови операции.

Общото количество на банковите операции презъ 1916 г. възлиза на 898.319 за лева 13.745.069.218·61
Презъ 1915 година то възлиза на 952.860 „ „ 7.231.167.484·07
Увеличение за 1916 година*) — 54.541 „ „ + 6.513.901.734·54

б) Операции за сметка на Държавното Съкровище.

Общото количество на извъншените операции по касовата служба на

държавата презъ 1916 година възлиза на 48.508 за лева 1.699.347.060.41
Презъ 1915 година възлиза на 40.938 „ „ 745.719.024·13
Увеличение за 1916 година + 7.570 „ „ + 953.628.036·28

3. Движение на касата.

На 31/XII. 1915 година е имало въ каситъ на Банката лева 176.982.680·90
Презъ 1916 година съ постъпили по 394.572 операции „ 2.460.146.530.31
Всичко „ 2.637.129.211.21
Презъ 1916 година съ изплатени по 331.198 операции „ 2.452.238.033·57
На 31/XII. 1916 година е имало наличностъ „ 184.891.177·64

*) Като мерило за определяне намалението или увеличението въ операциите на Банката за 1916 г., въ сравнение съ тъзи отъ 1915 г., Управлението на Банката се е ръководило: по сметките „Портфейл“, „Депозирани полици“, както и при вътрешните и задграничните преводи, отъ бройките, а по всички други сметки — отъ сумата.

Наличността на 31/XII. 1916 година се състои отъ тези монети:

Монети	{ злато	лева 68.173.376·13
		сребро. " 17.203.924·26
Банкноти	{ златни "	64.962.405—
		сребърни. " 34.551.472·25
	Всичко . . .	лева <u>184.891.177·64</u>

Общият оборотъ на касата прѣзъ 1916 година възлиза на.	лева 4.912.384.563·88
Прѣзъ 1915 година оборотъ е билъ.	" 3.531.515.576·46
Значи, прѣзъ 1916 година оборотъ е билъ въ повече	" <u>1.380.868.987·42</u>

Измѣненията въ монетната наличност сѫ били слѣднитѣ:

въ златни лева

Злато	Сребро	Злато и сребро
Максимумъ 68.173 на 31/XII.	Максимумъ 22.240 на 7/I.	Максимумъ 85.377 на 31/XII.
Минимумъ 61.998 на 7/I.	Минимумъ 5.781 на 14/IX.	Минимумъ 68.599 на 14/IX.
Срѣдно . . . 63.387 —	Срѣдно . . . 14.285 —	Срѣдно . . . 77.673 —

Измѣненията въ банкнотите за обръщение сѫ били слѣднитѣ:

въ златни лева

Златни	Сребърни	Златни и сребърни
Максимумъ 577.113 на 31/XII.	Максимумъ 256.797 на 31.XII.	Максимумъ 833.910 на 31/XII.
Минимумъ 306.082 на 7/I.	Минимумъ 66.482 на 7/I.	Минимумъ 372.564 на 7/I.
Срѣдно . . . 406.363 —	Срѣдно . . . 163.338 —	Срѣдно . . . 570.339 —

4. Портфейлъ.

На 31/XII. 1915 година е имало въ портфейла 28.239 сконтирани полици и записи за лева 35.436.564·08	
Прѣзъ 1916 година сѫ постѣпили 1.226	" " " " " 3.027.099·10
Всичко . . . 29.465	" " " " " 38.463.663·18
Прѣзъ 1916 година сѫ излѣзли 4.266	" " " " " 9.847.189·93
На 31.XII. 1916 година сѫ останали <u>25.199</u>	" " " " " <u>28.616.473·25</u>

Отъ постѣпилите прѣзъ 1916 година полици:

1.101 сѫ заемни полици за . . . лева 2.894.247.—	
125 сѫ сконтирани полици за . . . " 132.852·10	
Всичко . . . <u>1.226</u> полици за " <u>3.027.099·10</u>	

Общото количество на постѣпилите прѣзъ 1916 год.

полици и записи, както се вижда по-горѣ, е било 1.226 полици за лева 3.027.099·10	
Това количество прѣзъ 1915 година е било 9.771	" 15.890.859·69
Значи, прѣзъ 1916 год. сѫ постѣпили въ по-малко 8.545	" 12.863.760·59

Прѣзъ 1916 година портфейльтъ е прѣтърпѣлъ слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	35.341.688·98 на 7 януарий
Минимумъ.	28.616.473·25 на 31 декемврий
Срѣдно.	31.248.710—

5. Депозирани полици.

На 31/XII. 1915 година е имало	16.555	депозирани полици за лева	27.992.073·49
Прѣзъ 1916 година сж постѣпили	<u>386</u>	"	" " "
Всичко	16.941	"	" " "
Прѣзъ 1916 година сж събрани	1.294	"	" " "
" " " " " повѣрнати	<u>1.876</u>	"	" " "
На 31/XII. 1916 година сж останали	<u>13.771</u>	"	" " "

Общото количество на постѣпилите прѣзъ 1916 година депозирани полици, както е показано по-	горѣ, е било	386	полици за лева	1.156.283—
Това количество прѣзъ 1915 година е било	<u>5.663</u>	"	" " "	<u>13.713 845·36</u>
Значи, прѣзъ 1916 год. сж постѣпили въ по-малко	<u>5.277</u>	"	" " "	<u>12.557 562·36</u>

Прѣзъ 1916 година депозираниятѣ полици сж прѣтърпѣли слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	27.954.431·06	на 7 януарий
Минимумъ	23.020.983·69	на 31 декемврий
Срѣдно	25.834.365—	—

6. Специални текущи смѣтки подъ гаранция на полици.

На 31/XII. 1915 година е имало	144	смѣтки за	лева	10.216.537·93
Прѣзъ 1916 година отпуснато по	<u>130</u>	"	" " "	<u>19.798.212·95</u>
		Всичко	"	<u>30.014.750·88</u>
Прѣзъ 1916 година постѣпило по	118	" лева	24.379.557·16	
Прѣзъ сѫщата година е дадено въ сѫдъ	—	"	"	<u>24.379.557·16</u>
На 31/XII. 1916 година сж останали	<u>136</u>	" за	"	<u>5.635.193.72</u>

Тѣзи смѣтки сж прѣтърпѣли слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	10.277.046·30	на 7 февруарий
Минимумъ	4.532.873·08	на 7 августъ
Срѣдно	7.287.483·60	—

7. Специални текущи смѣтки подъ гаранция на двѣ лица.

На 31/XII. 1915 година е имало	2.713	смѣтки за	лева	28.755.289·36
Прѣзъ 1916 година е отпуснато по	<u>2.725</u>	"	" " "	<u>17.834.562·15</u>
		Всичко	"	<u>46.589.851·51</u>
Прѣзъ 1916 година е постѣпило по	2.136	" лева	23.873.529·57	
Прѣзъ сѫщата година сж дадени въ сѫдъ	<u>14</u>	"	<u>233.721·82</u>	<u>24.107.251·39</u>
На 31/XII. 1916 година сж останали	<u>2.678</u>	"	"	<u>22.482.600·12</u>

Прѣзъ 1916 година специалнитѣ текущи смѣтки подъ гаранция на двѣ лица сж прѣтърпѣли слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	27.910.761·54	на 7 януарий
Минимумъ	21.114.484·60	на 22 октомврий
Срѣдно	23.240.806—	—

8. Специални текущи съмѣтки гаранция цесии.

На 31/XII. 1915 година е имало	21	съмѣтки за	лева 6.683.890·61
Прѣзъ 1916 година е отпуснато по	21	"	<u>464.355·49</u>
		Всичко	<u>7.148.246.10</u>
Прѣзъ 1916 година е постѫпило по	13	" лева 415.957·09	
Прѣзъ сѫщата година сѫ дадени въ сѫдъ .	1	" за	<u>655.110·50</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	14	"	<u>6.077.178·51</u>

Специалните текущи съмѣтки срѣчу цесии сѫ прѣтърпѣли слѣдните измѣнения:

Максимумъ	6.699.634·36 на 31 януарий
Минимумъ	5.739.807·82 на 22 юни
Срѣдно	6.047.138·30 —

9. Специални текущи съмѣтки гаранция безепорни вземания.

На 31/XII. 1915 година е имало	208	съмѣтки за	лева 2.874.290·17
Прѣзъ 1916 година е отпуснато по	210	"	<u>911.859·50</u>
		Всичко	<u>3.786.149.67</u>
Прѣзъ 1916 година е постѫпило по	174	"	<u>2.631.293·02</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	104	" за	<u>лева 1.154.856 65</u>

Тези съмѣтки сѫ прѣтърпѣли слѣдните измѣнения:

Максимумъ	2.849.744·44 на 7 януарий
Минимумъ	1.128.666·96 на 22 декември
Срѣдно	1.891.963·40 —

10. Съмѣтки и заеми подъ залогъ на цѣнни книжа.

На 31/XII. 1915 година е имало	1.411	съмѣтки за	лева 3.667.428·26
Прѣзъ 1916 година е отпуснато по	599	"	<u>2.918.530·27</u>
		Всичко	<u>6.585.958·53</u>
Прѣзъ 1916 година е постѫпило по	757	"	<u>3.434.584·74</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	1.166	" за	<u>лева 3.151.373·79</u>

Специалните текущи съмѣтки и заеми подъ залогъ на цѣнни книжа сѫ прѣтърпѣли слѣдните измѣнения:

Максимумъ	3.687.677·61 на 7 януарий
Минимумъ	3.027.755.23 на 14 декември
Срѣдно	3.315.683.20 —

11. Смѣтки и заеми подъ залогъ на стоки и коносаменти.

На 31/XII. 1915 година е имало	48	смѣтки за	лева 3.430.505·72
Прѣзъ 1916 година е отпуснато по	42	"	" 1.258.327·60
		Всичко	лева 4.688.833·32
Прѣзъ 1916 година постѫпило по	34	" лева 2.554.926·16	
Прѣзъ сѫщата година сѫ дадени въ сѫдъ	—	" за " —	" 2.554.926·16
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	27	"	лева 2.133.907·16

Специалнитѣ текущи смѣтки и заеми подъ залогъ на стоки и коносаменти сѫ прѣтърпѣли слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	3.508.780·30	на 31 януарий
Минимумъ	1.942.161·31	на 30 септемврий
Срѣдно	2.586.961·30	—

12. Смѣтки и заеми срѣщу ипотеки.

a) Заеми срѣщу ипотеки.

На 31/XII. 1915 година е имало	3.220	ипотечни заеми за	лева 41.380.645·12
Прѣзъ 1916 година сѫ отпуснати	12	"	" 233.000—
		Всичко	лева 41.613.645·12
Прѣзъ 1916 година е постѫпило по	129	ипотечни заеми лв 2.141.582·68	
Прѣзъ сѫщата година сѫ останали върху Банката — ипот. имоти за	—	"	" 2.141.582·68
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	3.103	ипотечни заеми за	лева 39.472.062·44

Заемитѣ срѣщу ипотеки сѫ прѣтърпѣли слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	41.363.228·52	на 1 януарий
Минимумъ	39.572.062·44	на 31 декемврий
Срѣдно	40.469.396·30	—

b) Специални текущи смѣтки срѣщу ипотеки.

На 31/XII. 1915 година е имало	456	смѣтки за	лева 15.841.571·80
Прѣзъ 1916 година е отпуснато по	440	"	" 4.505.247·77
		Всичко	лева 20.346.819·57
Прѣзъ 1916 година е постѫпило по	310	" лева 4.108.141—	
Прѣзъ сѫщата година сѫ дадени въ сѫдъ	—	" за " —	лева 4.108.141—
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	440	"	лева 16.238.678·57

Тѣзи смѣтки сѫ прѣтърпѣли слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	16.238.678·57	на 31 декемврий
Минимумъ	15.472.936·37	на 7 юлий
Срѣдно	15.800.511·—	—

13. Приеѓдени недвижими имоти.

На 31/XII. 1915 година сж останали върху Банката	396	имота за . . лева 1.712.872·76
Прѣзъ 1916 година сж възложени (—ипотечни и 4 сконтови) . . .	4	" . . . " 177.532·84
Всичко . . .	400	" . . . лева 1.890.405·60
Прѣзъ 1916 година сж продадени	13	" . . . " 529.592·47
На 31/XII. 1916 година оставатъ	387	" . . . лева 1.360.813·13

Приеѓдените недвижими имоти сж прѣтърпѣли слѣдните измѣнения:

Максимумъ	1.716 314·16 на 31 августъ
Минимумъ	1.360.813·13 на 31 декемврий
Срѣдно	1.660.675·20 —

14. Заеми на окрѫжия, общини и учрѣждения.

На 31/XII. 1915 година дѣлгътъ къмъ Банката на разните градски и селски общини,	
окрѫжия и учрѣждения е биль	лева 18.775.293·05
Прѣзъ 1916 година сж отпуснати нови заеми за	" 525.099·16
Всичко . . .	" 19.300.392·21
Прѣзъ 1916 година е постѣпило	" 370.957·72
На 31/XII. 1916 година остава да се дѣлжи	" 18.929.434·49

Въ горните влизатъ сжко отпуснатите на нѣкои земедѣлчески банки заеми за откупуване на господарските и чифлишките земи.

Движенето на тѣзи послѣдните прѣзъ 1916 година е било слѣдното:

На 31/XII. 1915 година земедѣлческиятъ банки сж дѣлжели	лева 1.022.423·33
Прѣзъ 1916 година е отпуснато	" —
" " " " постѣпило	" —
На 31/XII. 1916 година остава да се дѣлжи	лева 1.022.423·33

а и м е н н о:

1. Бълг. земед. банка, Босилеградски клонъ . . .	лева 489.599·16
2. " " " Кюстендилски "	" 256.443·25
3. " " " Радомирски "	" 203.805·12
4. " " " Софийски "	" 72.575·80
Всичко . . .	лева 1.022.423.33

Заемите на окрѫжия, общини и учрѣждения, включително и тия на земедѣлческиятъ банки, сж прѣтърпѣли слѣдните измѣнения:

Максимумъ	19.146.615·23 на 30 юни
Минимумъ	18.783.603·05 на 22 януарий
Срѣдно	19.032.564— —

15. Заеми на общини за постройка на училищни сгради.

На 31/XII. 1915 година дългътъ къмъ банката на разните селски общини за постройка на училищни сгради е билъ	лева	522.024·24
Прѣзъ 1916 година сѫ били отпуснати нови заеми на сума	"	194.284·05
Всичко	"	716.308·29
Прѣзъ 1916 година е постѫпило	"	96.526·98
На 31/XII. 1916 година остава да се дължи	"	<u>619.781.31</u>

16. Държавно Съкровище.

На 31/XII. 1915 година Държавата е дължала на банката по смѣтката „Държавно Съкровище“	лева	146.897.895·92
Прѣзъ 1916 година е отпуснато	"	1.906.533.395·19
Всичко	"	2.053.431.291·11
Прѣзъ сѫщата година е постѫпило	"	1.792.655.493·07
На 31/XII. 1916 година Държавата е останала да дава	"	<u>260.775.798 04</u>

Прѣзъ 1916 година смѣтката „Държавно Съкровище“ е прѣтърпѣла слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	301.078.744·14	на 22 декември
Минимумъ	91.139.995·47	на 28 февруари
Срѣдно	175.363.720—	—

17. Управление на държавните дългове.

На 31/XII. 1915 година е имало да взема	лева	35.723·93
Прѣзъ 1916 година е постѫпило	"	<u>1.672.931.818·67</u>
Всичко	"	1.672.967.542·60
Прѣзъ сѫщата година е отпуснато	"	<u>1.672.878.897·73</u>
На 31/XII. 1916 година остава да взема	"	<u>88.644·87</u>

18. Текущи лихвени смѣтки.

На 31/XII. 1915 година е имало	445 смѣтки за	лева	2.538.880·27
Прѣзъ 1916 година е постѫпило по	241 "	"	<u>123.686.423·34</u>
		Всичко	126.225.303·61
Прѣзъ 1916 година е платено по	275 "	"	<u>107.213.504·08</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	410 "	за	<u>19.011.799·53</u>

Прѣзъ 1916 година смѣтката „Текущи лихвени смѣтки“ е прѣтърпѣла слѣднитѣ измѣнения:

Максимумъ	20.552.726·13	на 14 декември
Минимумъ	2.319.076·05	на 7 януари
Срѣдно	12.862.601—	—

19. Депозитни текущи смѣтки.

На 31/XII. 1915 година е имало	2171 смѣтки за	лева	2.953.541·61
Прѣзъ 1916 година е постѫпило	2090 "	"	<u>12.283.687 09</u>
		Всичко	15.237.228·70
Прѣзъ 1916 година е платено по	1853 "	"	<u>11.537.473 18</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	2212 "	за	<u>3.699.755·52</u>

Прѣзъ 1916 година смѣтката „Депозитни текущи смѣтки“ с прѣтърпѣла слѣдните измѣнения:

Максимумъ	6.415.143·08 на 22 септемврий
Минимумъ	1.538.309·03 на 7 май
Срѣдно	3.513.416·—

20. Текущи безлихвени смѣтки.

На 31/XII. 1915 година е имало	8.508 смѣтки за лева 101.823.670·94
Прѣзъ 1916 година е постѣшило по	15.551 „ „ <u>1.231.572.525·44</u>
	Всичко „ <u>1.333.396.196·38</u>
Прѣзъ 1916 година е платено по	14.877 „ „ <u>1.243.416.713·18</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	9.442 „ „ <u>89.979.483·20</u>

Смѣтката „Текущи безлихвени смѣтки“ прѣзъ 1916 година е прѣтърпѣла слѣдните измѣнения:

Максимумъ	97.227.172·94 на 7 януарий
Минимумъ	58.172.375·48 на 14 септемврий
Срѣдно	79.677.802·—

21. Дѣржавни, общински и обществени фондове.

На 31/XII. 1915 година е имало остатъкъ	лева 79.779.239·62
Прѣзъ 1916 година е постѣшило	„ <u>197.045.389·55</u>
	Всичко „ <u>276.824.629·17</u>
Прѣзъ 1916 година е платено	„ <u>182.876.809·03</u>
На 31/XII. 1916 година е имало остатъкъ	„ <u>93.947.820·14</u>

Прѣзъ 1916 година смѣтката „Дѣржавни, общински и обществени фондове“ е прѣтърпѣла слѣдните измѣнения:

Максимумъ	93.947.820·14 на 31 декемврий
Минимумъ	72.632.239·81 на 7 юли
Срѣдно	82.366.570·—

22. Влогове лихвени срочни.

На 31/XII. 1915 година е имало	2.461 влога за лева 59.224.894·21
Прѣзъ 1916 година е вложено по	<u>444</u> „ „ <u>13.385.759·60</u>
	Всичко „ <u>72.610.653·81</u>
Прѣзъ 1916 година е изплатено по	<u>516</u> „ „ <u>5.892.505·19</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	<u>2.389</u> „ „ <u>66.718.148·62</u>

Прѣзъ 1916 година влоговете лихвени срочни сѫ прѣтърпѣли слѣдните измѣнения:

Максимумъ	66.718.148·62 на 31 декемврий
Минимумъ	58.423.452·66 на 22 януарий
Срѣдно	63.259.452·—

23. Полици за събиране.

На 31/XII. 1915 година е имало	101.389	полици за	лева 101.636.288·92
Прѣзъ 1916 година сѫ постѣпили	<u>19.857</u>	" " "	<u>13.587.581·32</u>
Всичко	121.246	" " "	115.223.870·24
Прѣзъ 1916 година сѫ събрани и реметирани	22.613	" " "	19.546.428·97
Прѣзъ сѫщата година сѫ повѣрнати	<u>9.853</u>	" " "	<u>11.042.381·09</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	<u>88.780</u>	" " "	<u>84.635.060·18</u>

24. Депозити на хранение.

На 31/XII. 1915 година е имало	3.278	депозити за	лева 77.571.646·64
Прѣзъ 1916 година сѫ постѣпили	<u>613</u>	" " "	<u>46.433.925·30</u>
Всичко	3.891	" " "	124.005.571·94
Прѣзъ 1916 година сѫ изтеглени	<u>230</u>	" " "	<u>9.066.479·94</u>
На 31/XII. 1916 година сѫ останали	<u>3.661</u>	" " "	<u>114.939.092.—</u>

25. Прѣводи.

a) Вжтрѣшни.

Прѣзъ 1916 година банката е прѣвела суми, чрѣзъ чекове, писмени и телеграфически заповѣди срѣущу клоноветѣ и агентуритѣ, отъ едно място на друго въ царството, по	146.276	прѣводи за	лева 423.363.756·90
Прѣзъ 1915 година е имало	<u>154.487</u>	" " "	<u>326.452.473·02</u>
Намаление за 1916 година	<u>—8.211</u>	" " "	<u>+ 96.911.283·88</u>

b) Задграничи.

Прѣзъ 1916 година сѫ извѣршени съ чекове, писмени и телеграфически заповѣди срѣущу разни кореспонденти въ странство	9.188	прѣвода за	лева 102.642.899·69
Прѣзъ 1915 година е имало	<u>7.986</u>	" " "	<u>82.773.248·04</u>
Увеличение за 1916 година	<u>+1.202</u>	" " "	<u>+ 19.869.651·65</u>
Прѣзъ 1916 година страннитѣ кореспонденти сѫ направили срѣущу клоноветѣ на банката . . .	83	тегления за	355.205·35
Прѣзъ 1915 година е имало	<u>175</u>	" " "	<u>632.769·26</u>
Намаление за 1916 година	<u>—92</u>	" " "	<u>— 277.563·91</u>

26. Қамбино и групове.

a) Камбии.

Прѣзъ 1916 година е купено и изпратено на страннитѣ кореспонденти камбии по	80	чека	лева 583.785.165·51
Прѣзъ 1915 година е купено по	<u>358</u>	" "	<u>287.250.679·97</u>
Намаление за 1916 година съ	<u>—278</u>	" "	<u>+ 296.534.485·54</u>

6) Групове.

Прѣзъ 1916 година сж пратени въ странство	група за	лева —
Прѣзъ 1915 година сж пратени въ странство	2 " "	" 25.000 —
Намаление за 1916 година	<u>2</u> " "	" <u>25.000</u> —

27. Сконто, лихви и комисиони.

Прѣзъ течението на 1916 година процента на лихвата е останалъ неизмѣненъ, а именно:

а) 6 % за сконтиранитѣ полици и специалнитѣ текущи смѣтки подъ залогъ на полици отъ кредитнитѣ, акционерни или командитни съ акции дружества и банки, както и на частнитѣ банкерски кжши, които иматъ капиталъ най-малко 500.000 лева и които би направили годишенъ оборотъ най-малко отъ 800.000 лева по тия смѣтки.

б) 6 1/2 % за сконтиранитѣ полици и специалнитѣ текущи смѣтки подъ залогъ на полици, на клиенти съ капиталъ по-малъкъ отъ 500.000 лева и на мѣстнитѣ комитети по оборотнитѣ имъ кредити (рѣшение на съвѣта отъ 11 октомври 1916 година).

в) 6 1/2 % за заемитѣ и смѣткитѣ срѣщу залогъ на цѣнни книжа, стоки и коносаменти.

г) 5 1/2 % респективно 5 % за аванситѣ на държавата, прѣвишающи сумата 10.000.000 лева, съгласно чл. 49 и чл. 50 отъ закона за банката и

д) 7 % за всички други видове пласменти, както и по смѣтката на бившия Централенъ Комитетъ на обществената прѣвидливостъ.

Прѣзъ отчетната 1916 година банката е имала единъ приходъ отъ лихви, комисиони

и други права на suma лева 38.759.768·93

Прѣзъ 1915 година тия приходи сж възлизали на " 21 274.177·71

Значи, прѣзъ 1916 година е имало едно увеличение отъ " 17.485.591·22

28. Печалби и загуби.

Общата сума по печалбитѣ бруто, съгласно тукъ приложената смѣтка, възлиза на лева 38.759.768·93

А разноситѣ възлизатъ на " 13.100.484·33

Остава, слѣдователно, една чиста печалба отъ " 25.659.284·60

Чистата печалба прѣзъ 1915 година бѣше " 7.096.258·41

Значи, прѣзъ 1916 година чистата печалба е въ повече съ " 18.563.026·19

Чистата чечалба на Банката за 1916 година се разпрѣдѣля, съгласно чл. чл. 4, 6, 22 и 62 отъ закона за сжшата и чл. 5 отъ закона за ипотечния кредитъ при Българската Народна Банка, както слѣдва:

а) 11·99 % за запасенъ капиталъ, което прави лева 3.076.792·02. Тази сума се разпрѣдѣля както слѣдва:

а) за погасяване на остатъка по смѣтката „Невнесенъ капиталъ“ (чл. 62 отъ Закона за банката) лева 400.463·02

б) за попълване на Запасния капиталъ до прѣвиденитѣ въ закона размѣри (чл. 4) " 2.676.329 —

б) 0·56 % за ипотеченъ резервенъ фондъ, което прави 10 % върху чиститѣ печалби на банката по ипотечнитѣ и операции, които печалби възлизатъ на сума 1.443.697·50 лева " 144.369·75

в) 62·61 % за фондъ „Съмнителни вземания“ " 16.064.136·04

г) 2·65 % за възнаграждение на чиновниците и служащите (0·15 % за Управителния Съвѣтъ и директоритѣ и 2·50 % за останалия персоналъ) " 680.998·92

д) 22·19 % за „Държавното съкровище“ " 5 692.987·87

Всичко " 25.659.284·60

* * *

Общата характеристика на окончателния балансъ на Банката за 1916 година, сравненъ съ прѣходните баланси, остава почти същата, която ние на това място дадохме миналата година: бързо нарастване на банкнотното обръщение въ пасива, отговаряще на съответното повишение на вземанията отъ странните кореспонденти и отъ държавното съкровище въ актива:

Активъ.	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.	Разлика между 1915—1916 г.
	въ м и л и о н и л е в а					
Невнесенъ капиталъ	8·6	6·9	4·1	2·2	0·4	— 1·8
Монетна наличност	68·5	78·8	83·6	83·9	85·4	+ 1·5
Странни кореспонденти	35·7	13·7	25·6	253·1	691·8	+ 438·7
Държавно Съкровище	26·6	142·9	154·8	146·9	260·8	+ 113·9
Портфейлъ	50·6	41·1	40·7	35·4	28·6	— 6·8
Дебиторни съмѣтки	92·7	79·4	92·2	71·5	56·7	— 14·8
Дългосрочни заеми	68·0	63·2	63·3	65·1	65·2	+ 0·1
Фондове	9·5	8·6	8·5	8·7	8·2	— 0·5
Партиципации	3·4	3·5	3·5	3·3	3·6	+ 0·3
Имоти	3·1	2·9	3·1	3·0	2·9	— 0·1
Разни	19·5	29·8	23·3	27·9	22·2	— 5·7
 Пасивъ.						
Капиталъ	20·0	20·0	20·0	20·0	20·0	—
Резерви	8·9	10·7	13·7	15·3	17·0	+ 1·7
Банкноти	164·4	188·7	226·6	369·7	833·9	+ 464·2
Кредиторни съмѣтки	92·4	137·3	140·2	189·4	209·3	+ 19·9
Държавни дългове	—	12·1	—	0·4	0·1	— 0·3
Срочни влогове	45·1	50·5	55·2	59·2	66·7	+ 7·5
Заложни облигации	29·1	28·8	28·5	28·1	27·8	— 0·3
Лихви и комисиони за слѣдната год.	0·1	1·5	—	—	—	—
Печалби и загуби	6·7	11·3	7·8	7·1	25·7	+ 18·6
Разни	9·5	9·1	10·7	11·8	25·4	+ 13·6
Балансовъ сборъ	376·2	470·2	502·7	701·0	1225·9	+ 524·9

Тая особеност, която изпъква най-силно отъ 1915 година насамъ, намира своето обяснение въ събитията, които настъпиха въ втората половина на същата година и въ приетата у насъ система за посрѣщане извѣнредните разходи на държавното съкровище. Нашето встѫпване въ всеобщата война прѣдизвика грамадни разходи на държавното съкровище, които трѣбаше да се покриватъ вжтрѣ въ страната съ банкноти, а тия послѣдните съ ежемѣсячни аванси отъ нашите съюзници, аванси прѣвърнати въ вземания отъ странните кореспонденти.

Освѣнътъ банкнотитъ, въ останалите източници на Банката, посочени въ пасива, като изключимъ фонда на пощенската спестовна каса, нѣма особени движения сравнително 1915 година. Групата на кредиторните съмѣтки показва едно увеличение отъ 22 милиона лева, разпрѣдѣлени между лихвените съмѣтки и публичните фондове:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
	въ м и л и о н и л е в а				
Лихвени съмѣтки	8·0	10·7	3·8	2·5	21·7
Депозитни съмѣтки	4·7	4·6	5·6	2·9	3·7
Безлихвени съмѣтки	17·4	37·3	54·2	101·8	90·0
Публични фондове	62·3	77·4	73·1	80·0	93·9
Всичко .	92·4	130·0	136·7	187·2	209·3

Тукъ важи обаче да се подчертава, че фондътъ на пощенската спестовна каса, туренъ въ реда на публичните фондове, расте твърдѣ бѣрже и че това нарастване се дължи главно на спестяванията

идящи отъ селското население. Отъ 77·9 милиона лева въ края на 1915 година, тоя фондъ е достигналъ до 116·3 мил. лева въ края на 1916 година. Отъ тая сума, по рѣшение на Съвѣта при управлението на държавнитѣ дългове, бидоха облечени около 40 мил. въ 6% облигации отъ 1914 година. Тоя фондъ би достигналъ впрочемъ още по-голѣмъ размѣръ, ако максималната норма на спестяванията бѣ повдигната отъ двѣ на четири или петъ хиляди лева, както за това настояваще банковото управление. Нормално почти е увеличението на групата на срочнитѣ и сѫдебнитѣ влогове, послѣднитѣ слѣти споредъ баланса въ перото на разни пасиви:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
	въ милиони лева				
Срочни влогове . .	45·1	50·5	55·2	59·2	66·7
Сѫдебни влогове . .	4·7	6·0	6·2	7·1	9·0
Обща сума . .	49·8	56·5	61·4	66·3	75·7

По-характерни сѫ движениета въ групите на краткосрочнитѣ и дългосрочнитѣ пласменти.

Краткосрочнитѣ пласменти, портфейлъ и дебиторни текущи смѣтки, се намаляватъ, поради изплащанията отъ страна на клиентитѣ, вършени въ повечето случаи чрѣзъ прихващания срѣчу вземанията на клиентитѣ по платежни заповѣди, издадени било за реквизирани стоки, било за доставки:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
	въ милиони лева				
Дебиторни смѣтки общо . .	92·6	79·4	92·2	71·5	56·8
Срѣчу полици	20·9	7·7	18·0	10·2	5·6
„ порожчители	43·0	39·0	38·5	28·7	22·5
„ цесии	7·6	6·3	7·5	6·7	6·1
„ безпорни вземания . .	0·4	1·7	4·3	2·8	1·2
„ цѣнни книги	2·5	4·7	3·4	3·6	3·1
„ стоки	4·2	5·0	4·8	3·4	2·1
„ ипотека	14·0	14·3	15·6	15·8	16·2
Сконтовъ портфейлъ	50·6	41·0	40·7	35·0	28·7

Оборотитѣ обаче по тия пласменти постоянно слабѣятъ за смѣтка на ония на държавното съкровище:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
	въ милиони лева				
Дебиторни смѣтки	въ началото на годината . .	79·8	92·6	79·4	92·3
	изтеглено прѣзъ годината . .	319·3	163·9	245·1	158·3
	постъпило прѣзъ годината . .	306·4	177·1	232·2	179·1
	оставатъ въ края на годината .	92·7	79·4	92·3	71·5
Портфейлъ	въ началото на годината . .	46·7	50·6	41·1	40·1
	постъпилъ прѣзъ годината . .	150·2	49·9	97·3	15·9
	изплатенъ прѣзъ годината . .	146·3	59·4	98·3	20·6
	остава въ края на годината .	50·6	41·1	40·1	35·4
Държавно съкровище	въ началото на годината . .	0·3	26·6	142·9	154·8
	постъпило прѣзъ годината . .	351·2	421·0	503·9	670·2
	изтеглено прѣзъ годината . .	377·5	537·3	515·8	662·3
	оставатъ въ края на годината .	26·6	142·9	154·8	146·9

Сѫщото намаление личи, ако и въ по-слабъ размѣръ, и за дългосрочнитѣ пласменти, дѣто при това закъснѣлѣтъ аноитети, поради мораториума, не прѣставатъ да се трупатъ:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
	въ милиони лева				
Ипотечни заеми	40·3	42·4	42·0	41·4	39·5
Заеми на окрѣжия и общини . .	16·1	17·8	18·0	18·8	19·0
„ за училищни сгради	—	—	0·2	0·5	0·6
Аноитети	1·5	3·0	3·1	4·4	6·1

Оборотитѣ на дългосрочните пласменти, подобно на краткосрочните, сѫ досущъ ограничени:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
	въ м и л и о н и л е в а				
Въ началото на годината	47·8	58·0	63·2	63·3	65·1
Отпуснато въ течение на годината	16·2	11·9	8·9	8·4	5·7
Постъпило „ „ „ „	6·0	6·7	8·8	6·6	5·6
Остатъкъ на края на годината	58·0	63·2	63·3	65·1	65·2

* * *

Понеже банкнотното обръщение въ операциите на Банката господствува надъ всичко друго, важно е да посочимъ тукъ същественниятъ данни за неговото покритие и неговата стойност, т. е. покупателната сила на банкнотитѣ по отношение на стокитѣ и златото.

Банкнотитѣ добили наложителенъ курсъ, т. е. прѣвърнати въ книжни пари, сѫ обезпечени съ злато или сребро, въ зависимост отъ това, дали тѣ сѫ означени въ златна или сребърна монета.

Златнитѣ банкноти иматъ двойно покритие, едно въ звонково злато, друго въ инострани ефекти, съхранявани въ страннитѣ кореспонденти на Банката и прѣдставляващи вземания въ злато. И това е собствено ефектното златно покритие, което въ 1916 година взема рѣшилътъ връхъ, до като металлическото съ голѣма мяръдна малко напрѣдъ:

	Златна наличностъ	Инострани ефекти	Всичко	Златни банкноти	% отношение
	въ м и л и о н и л е в а				
1912 г.	51·1	14·5	65·6	139·6	46
1913 г.	55·3	1·6	56·9	165·9	34
1914 г.	55·1	22·7	77·8	198·9	39
1915 г.	61·3	58·8	120·1	304·8	39
1916 г.	68·2	650·8	719·0	577·1	126

Въ всѣки случай общото покритие на златните банкноти надминава самото обръщение съ 26%, Работата е въ това, че то служи като обезпечение и на сребърните банкноти въ обръщение, защото наличното сребро е недостатъчно за да играе тая роля:

	Сребърна наличностъ	Сребърно обръщение	% отношение
	въ м и л и о н и л е в а		
1912 г.	17·4	24·8	70
1913 г.	23·4	22·8	103
1914 г.	28·5	23·4	121
1915 г.	22·5	65·0	34
1916 г.	17·2	256·8	6·6

Покритието на двата вида банкноти, взети наедно, се вижда отъ слѣдните цифри:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
	въ м и л и о н и л е в а				
Наличностъ	68·5	78·8	83·6	83·9	85·4
Портфейлъ с/странство	14·5	1·6	22·7	58·8	650·1
Общо покритие	83·0	80·4	106·3	142·7	735·5
Общо банкнотно обръщение .	164·4	188·8	226·6	369·8	833·9

Общото пъкъ движение на банкнотитѣ продължава да скача отъ единъ максимумъ на другъ съ силни отклонения между максимумите и минимумите:

Минимумъ		Максимумъ		Срѣдно	
Мѣсецъ	Сума въ милиони лв.	Мѣсецъ	Сума въ милиони лв.		Сума въ милиони лв.
1912 г.	януарий	106.7	ноемврий	167.7	131.9
1913 г.	"	162.0	августъ	209.7	187.8
1914 г.	априлъ	172.5	декемврий	266.6	194.7
1915 г.	януарий	222.3	"	369.8	268.8
1916 г.	"	372.6	"	833.9	570.3

Относно стойността на покупателната сила на банкнотите настори стоките, измѣрвана съ общия ходъ на цѣните на тия послѣдните, трѣбва да кажемъ, че тя прогресивно намалява:

Цѣни на дребно за 1 килограмъ.

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1916 г.		1917 г.	
	Срѣдно год.	м. мартъ Срѣдно	м. мартъ Срѣдно	м. мартъ Минимумъ	Максимумъ	м. мартъ Минимумъ	м. мартъ Максимумъ
Фасуљ	0.35	0.35	0.32	0.40	1.20	0.90	1.80
Оризъ	0.59	0.63	0.63	1.20	4.50	2.50	2.50
Хлѣбъ (черь) . . .	0.23	0.24	0.25	0.28	0.50	0.45	1.—
Месо	1.04	1.05	1.08	0.70	4.50	1.50	4.50
Млѣко прѣсно. . .	0.36	0.39	0.38	0.40	0.80	0.60	2.—
Масло	2.53	2.71	2.80	3.—	8.—	8.—	12.—
Сирене	1.23	1.37	1.48	1.50	5.—	1.50	6.—
Кашкавалъ	2.15	2.41	2.56	5.—	9.—	нѣма	
Захаръ	1.23	1.26	1.12	1.35	5.—	2.10	15.—
Кафе	3.38	3.50	3.54	7.—	14.—	25.—	38.—
Соль	0.22	0.25	0.25	0.18	0.60	0.45	4.80
Дѣрвено масло . . .	2.17	2.27	2.35	5.—	12.—	24.—	28.—
Гасъ	0.45	0.50	1.41	0.60	2.40	1.25	3.—
Сапунъ за пране . .	1.07	1.13	1.20	2.—	6.—	4.—	8.—

Нека прибавимъ, че сѫщото явление се забѣлѣзва по отношение на недвижимите имоти — предметъ на продажбо-покупки. Отъ една анкета на Банката направена прѣзъ м. августъ 1916 год. излиза, че въ по-голѣмите градове, въ София и Пловдивъ, напримѣръ, градските мѣста за строежъ, както и градските покрити недвижимости сѫ поскъпнѣли сравнително съ цѣните прѣзъ 1912 година срѣдно съ 50—60%, а има случаи, дѣто повищението на тия цѣни надминава 100%.

Спрѣмо наличното злато, бѣлгарската валюта тѣрпи едно обезцѣнение, което достига до 60%. Цѣната на 100 швейцарски франка е била наистина:

	Минимално	Максимално	Срѣдно
1912 год.	100.10	101.01	100.55
1913 год.	101.—	115.40	103.50
1914 год.	107.75	115.15	110.50
1915 год.	114.50	136.50	127.50
1916 год.	131.—	160.50	137.—

Трѣбва да забѣлѣжимъ при това, че цѣната на бѣлгарския кредитенъ левъ настори златната монета на вѫтрѣшния париченъ пазаръ е още по-малка. Така наполеонътъ е достигналъ до 50—55 л. т. е. поскъпнѣлъ е съ 250%. Но това се дѣлжи повече на спекулацията, която търгува съ забранения износъ на златото въ съсѣдните страни, отколкото на вѫтрѣшното обезцѣнение на нашата банкнота. Въ тая неимовѣрна цѣна на наполеона влиза и премията за риска въ случай на конфискация.

Намаляването на покупателната сила на банкнотите се дѣлжи на редъ причини, между които на първо място трѣбва да се помене увеличеното потребление въ време на война, както и голѣмото

разпиляване или прахосване на маса хранителни произведения. Слѣдъ това идатъ обстоятелствата, свързани съ рѣдкостта или недостатъчността наспроти нуждите на нѣкои колониални или фабрични произведения, внасяни отъ вѣнъ, скажия тѣхенъ прѣвозъ, риска за прѣнасянето имъ по море, и т. н. Но при всичко това, не може да се откаже и влиянието на постоянно растящето количество на банкнотите. За доказателство на това служи, покрай другото, цѣната на недвижимите имоти, особенно мѣстата за строение въ градовете. Това не сж вече вносни стоки, нито прѣдмети, чието количество, прѣдлагано на пазаря, да е особено намалѣло, нито пъкъ настоящата имъ наемна стойност да се е особено повдигнала, за да възнагради вложения въ тѣхъ капиталъ по текущия процентъ. Тукъ има и други виновници, между които видно мѣсто държи количеството на книжните пари.

Намъ се иска прочее да вѣрваме, че прѣложението отъ Управлението на Банката мѣроприятия относно ограничението или задържанието на пусканите въ обръщение банкноти, ще бѫдатъ взети въ внимание.

* * *

Какво е отношението, най-послѣ, на банковите източници посочени въ пасива, къмъ банковите пласменти, поставени въ актива, отъ гледище на тѣхното равновѣсие?

Изобщо казано, то може да се характеризира като задоволително, именно:

Срѣщу изискуемите на виждане или на кратъкъ срокъ задължения на общата сума 965·2 милиона Банката притежава въ края на 1916 година разполагаеми суми или краткосрочно реализуеми вземания 1053·6 милиона:

Задължения на виждане и краткосрочни

	въ милиони лева
Банкноти	833·9
Частни кредитни сметки	185·3
Прѣходни суми	16·0

Разполагаеми суми и краткосрочни вземания

	въ милиони лева
Наличност	85·4
Странни кореспонденти	41·0
Портфейлъ въ странство	650·8
Сконтовъ портфейлъ	15·6
Държавно съкровище	260·8

Ние причисляваме къмъ краткосрочните вземания и дълга на държавното съкровище къмъ Банката, защото тоя дългъ ежемѣсечно се погасява отъ авансите въ марки, отстѫпвани отъ държавата на Банката по уговоренъ курсъ, за да се прѣврнатъ въ вземания отъ странните кореспонденти, които пъкъ се обличатъ въ тримѣсечни ефекти.

На второ мѣсто срѣщу изискуемите задължения на Банката въ срѣденъ срокъ, въ петь и дори повече години, въ размѣръ на 169·6 милиона лева стоятъ вземания, краткосрочни по естество, но подлежащи на продължение или спрѣни поради мораториума на общата сума 96·9 милиона:

Срочно изискуеми задължения

	въ милиони лева
Срочни влогове	66·7
Сѫдебни „	9·0
Обществени фондове	92·9

Срочно реализирами вземания

	въ милиони лева
Специални тек. сметки	56·8
Заеменъ потфейлъ	13·0
Фондове и др.	27·1

На трето мѣсто идатъ дългосрочните задължения на Банката отъ 80·9 милиона лева срѣщу дългосрочни вземания отъ 75·2 милиона лева:

Дългосрочни задължения

	въ милиони лева
Заложни облигации	27·8
Дългосрочни фондове	63·1

Дългосрочни вземания

	въ милиони лева
Ипотеки	55·7
Заеми на общ. и окрѫжия	19·5

На последно място поставяме основния капиталъ и разните резерви, възлизащи общо на 55·6 милиона лева срещу пласментитъ въ недвижими имоти (2·9 милиона), въ партиципации (3·6 милиона) и разни други активи.

* * *

Финансовият резултат от операциите на Банката за 1916 година се изразява въ една извънредно благоприятна цифра: 25·6 милиона лева чистъ приходъ или чиста печалба срещу 7 милиона за 1915 година, 11·3 милиона за 1914 година, 7·8 милиона за 1913 година, 6·6 милиона за 1912 год.:

	1912 г.	1913 г.	1914 г.	1915 г.	1916 г.
Приходи:					
Лихви отъ заеми	14.168	19.137	19.131	20.399	37.736
Комисиона и разлика отъ курса.	624	1.085	—	—	763
Други	377	511	700	875	261
Всичко.	15.169	20.733	19.831	21.274	38.760
Разходи:					
Лихви на влогове и др.	5.322	5.996	6.007	5.759	7.579
Комисиона и разлика отъ курса.	—	—	1.875	3.946	—
Други.	503	367	349	588	1.056
Лични и веществени разходи .	2.682	3.039	3.810	3.885	4.466
Всичко.	8.507	9.402	12.041	14.178	13.101
Чистъ приходъ	6.662	11.331	7.790	7.096	25.659

Както това се вижда отъ горната таблица, Банката не е вписала въ разходъ никаква сума, произходяща отъ разлика въ курса на нейните фондове въ странство, както прѣзъ 1915 год. Напротивъ, тукъ има приходъ отъ 763 хиляди лева. Независимо отъ това, приходътъ отъ лихви се е издигналъ отъ 20 на 37·7 мил. лева, произходящъ главно отъ аванситъ къмъ държавното съкровище, особено увеличени прѣзъ 1916 година, до като ония къмъ частни лица и учрѣждения, както видѣхме това по-горѣ, значително сѫ спаднали. Въ тия лихви влизатъ и пласментитъ на Банката въ инострани ефекти съ 4¹⁵/₃₂ и 4¹/₂ %. Тоя резултатъ бѣ прѣвиденъ отъ Управлението на Банката, посоченъ въ отчета й за 1915 година.

Разпрѣдѣлението на тая чиста печалба стана съгласно чл. чл. 4, 6, 22 и 62 отъ Закона за банката и се изразява въ слѣдните сравнителни цифри:

	1912 г.		1913 г.		1914 г.		1915 г.		1916 г.	
	%	сума								
Запасенъ капиталъ	25·—	1.665·5	25·—	2.832·8	25·—	1.947·4	25·—	1.774·1	11·99	3.076·8
Ипотеч. резерв. фондъ	1·84	122·3	1·53	174·3	2·02	171·2	1·65	117·5	0·56	144·4
Фондъ съмнит. вземания	22·11	1.473·1	41·17	4.670·8	23·52	1.833·1	25·15	1.784·0	62·61	16.064·1
Тантиеми	3·05	201·1	2·34	326·0	3·06	238·0	3·10	220·0	2·65	681·0
Държавно съкровище	48·—	3.200·0	29·36	3.327·3	46·22	3.600·0	45·10	3.200·0	22·19	5.693·0

Процентътъ отъ чистите печалби, одържанъ въ полза на фонда за съмнителни вземания, е наистина твърдъ голъмъ — 62·61 % и се прѣставлява отъ една внушителна цифра — 16 милиона лева. Но това ние направихме, защото капиталътъ, основенъ и запасенъ, бѣ стигналъ вече своятъ размѣръ, прѣвиденъ въ закона — 20 милиона основния и 10 милиона запасния — та не можеше къмъ него да се прибави повече, а отъ другите одръжки само ония за фонда на съмнителните вземания можеха споредъ закона, да се повдигнатъ до неопрѣдѣленъ максималенъ размѣръ. Разбира се, че Банката въ сѫщностъ не притежава съмнителни вземания въ размѣръ равенъ на тоя фондъ, т. е. 24 милиона лева,

то за това именно и поради прѣстоящето разширение на банковата дѣйност, Управителниятъ съвѣтъ взе рѣшеніе да се увеличи основния капиталъ отъ 20 на 50 милиона, като се прибавятъ къмъ сегашния капиталъ веднага 20 милиона — взети отъ фонда за съмнителнитѣ вземания. Остатькътъ ще се навакса по досегашния редъ отъ ежегоднитѣ печалби. По сѫщите съображенія се прѣложи и увеличението на запасния капиталъ отъ 10 на 25 милиона лева.

Ние се надѣваме, че това наше прѣложение ще бѫде надлежно прѣцѣнено и внесено за удрѣніе въ Народното Събрание.

Благоволете да приемете, Господине Министре, увѣрението ни въ нашата отлична къмъ Васъ почить.

Управител: Хр. Чакаловъ

Администратори: { П. Чолаковъ
Т. Николовъ
Ив. К. Мариновичъ
Д-ръ Стоковъ.

ОВИЦА ВЪ-
за положението на сметките въ Главната

№ на сметката	Наименование на сметките	Общи суми на сметките				Остатъци по сметките			
		Дебитъ		Кредитъ		Дебитъ		Кредитъ	
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1	Капиталъ	—	—	20.000.000	—	—	—	20.000.000	—
2	Запасенъ капиталъ	—	—	7.323.671	—	—	—	7.323.671	—
3	Фондове на запасния капиталъ	4.466.322	—	—	—	4.466.322	—	—	—
4	Движими и недвижими имоти	1.734.925	01	214.350	76	1.520.574	25	—	—
5	Каса	2.637.129.211	21	2.452.238.033	57	184.891.177	64	—	—
6	Банкноти въ обръщение	155	—	933.436.415	—	—	—	933.436.260	—
7	Банкноти за унищожение	12.592	50	—	—	12.592	50	—	—
8	Портфейлъ	38.463.863	18	9.847.389	93	28.616.473	25	—	—
9	Портфейлъ сръшту странство	1.939.550.204	38	1.288.763.404	38	650.786.800	—	—	—
10	Съдебни дѣла	17.154.874	82	1.652.838	24	15.502.036	58	—	—
11	Странни кореспонденти	2.537.887.582	79	2.496.843.140	31	41.044.442	48	—	—
12	Специални текущи с/ки подъ гаранция на 2 лица	46.614.065	08	24.161.464	96	22.482.600	12	—	—
13	Специални текущи с/ки подъ гаранция на полици	30.586.750	88	24.951.557	16	5.635.193	72	—	—
14	Специални текущи съмѣки сръшту ипотеки	20.347.082	17	4.108.403	60	16.238.678	57	—	—
15	Специални текущи с/ки подъ залогъ на цѣнни книжа	5.549.794	69	2.991.702	79	2.558.091	90	—	—
16	Специални текущи с/ки подъ залогъ на стоки и кон	4.699.460	37	2.565.553	21	2.133.907	16	—	—
17	Заеми сръшту цѣнни книжа	1.036.198	84	442.916	95	593.281	89	—	—
18	Заеми сръшту стоки и коносаменти	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Ипотечни заеми	1.701.021	71	59.105	76	1.641.915	95	—	—
20	Анонтетни ипотечни заеми	39.912.672	71	2.082.526	22	37.830.146	49	—	—
21	Анонтети	9.144.748	83	3.095.493	30	6.049.255	53	—	—
22	Открити ипотекарни длъжници	1.552.634	55	8.819	41	1.543.815	14	—	—
23	Присъдени недвижими имоти	1.890.405	60	529.592	47	1.360.813	13	—	—
24	Секвестри	206.418	17	85.532	58	120.885	59	—	—
25	Разноски и аконти по ипотеки	618.807	03	537.567	96	81.239	07	—	—
26	Доходи и разходи по банкови имоти	143.194	94	143.194	94	—	—	—	—
27	Заеми на окръжия, общини и учреждения	19.300.392	21	370.957	72	18.929.434	49	—	—
28	Управление на държавните дългове	1.672.878.897	73	1.672.967.542	60	—	—	88.644	87
29	Заеми на общини за училищни згради	716.308	29	96.526	98	619.781	31	—	—
30	Домицилирани облигации и купони	8.892.399	25	8.185.880	—	706.519	25	—	—
31	Клонове и агентури	1.689.694.025	32	1.696.859.876	61	—	—	7.165.851	29
32	Текущи лихвени сметки	107.896.591	74	126.908.391	27	—	—	19.011.799	53
33	Текущи безлихвени сметки	1.244.009.336	58	1.333.988.819	78	—	—	89.979.483	20
34	Сконтови сметки	11.866	90	11.921	95	—	—	55	05
35	Държавно съкровище	2.053.431.291	11	1.792.655.493	07	260.775.798	04	—	—
36	Влогове лихвени срочни	5.974.248	74	72.692.397	36	—	—	66.718.148	62
37	Влогове безлихвени за гаранция	15.560.708	64	24.605.591	18	—	—	9.044.882	54
38	Депозитни текущи сметки	11.537.473	18	15.237.228	70	—	—	3.699.755	52
39	Депозирани полици	29.148.356	49	6.127.372	80	23.020.983	69	—	—
40	Депозанти на полици	6.127.372	80	29.148.356	49	—	—	23.020.983	69
41	Полици за събиране	115.226.626	48	30.591.566	30	84.635.060	18	—	—
42	Седанти	30.591.566	30	115.226.626	48	—	—	84.635.060	18
43	Инкасирани полици	17.939.012	02	17.939.012	02	—	—	—	—
44	Депозити на хранение	124.005.571	94	9.066.479	94	114.939.092	—	—	—
45	Депозанти	9.066.479	94	124.005.571	94	—	—	114.939.092	—
46	Държавни цѣнни материали	124.011.979	61	90.375.987	59	33.635.992	02	—	—
47	Държавно хранилище	90.375.987	59	124.011.979	61	—	—	33.635.992	02
48	Цѣнни книжа за гаранция	30.230.133	81	9.081.773	—	21.148.360	81	—	—
49	Удостовърения цѣнни книжа	9.083.023	—	30.231.333	81	—	—	21.148.360	81
	Прѣнесени . . .	14.756.142.636	13	14.606.469.411	70	1.583.521.264	75	1.433.848.040	32

ДОМОСТЪ

книга на 31 декемврий, 1916 година.

№ на сметката	Наименование на сметките	Общи суми на сметките				Остатъци по сметките			
		Дебитъ		Кредитъ		Дебитъ		Кредитъ	
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
	Прѣнесени	14.756.142.636	13	14.606.469.411	70	1.583.521.264	75	1.433.848.040	32
50	Записи за гаранция	3.441.070	90	589.695	65	2.851.375	25	—	—
51	Удостовѣрения за гаранция	589.481	45	3.440.856	70	—	—	2.851.375	25
52	Партиципации	3.631.450	—	37.175	10	3.594.274	90	—	—
53	Български държавни и общински фондове	4.193.367	95	406.205	—	3.787.162	95	—	—
54	Разноски за печатане банкноти	975.811	—	975.811	—	—	—	—	—
55	Подлежащи на изплащане зал. облигации 1909	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Невнесенъ капиталъ	400.463	02	—	—	400.463	02	—	—
57	Сѫдебни разноски	433.523	94	10.641	63	422.882	31	—	—
58	Гербови и пощенски марки	454.780	28	384.774	28	70.006	—	—	—
59	Лихви отъ заемни и сконтириани полици	4.482.070	57	4.482.070	57	—	—	—	—
60	Лихви отъ заеми срѣщу недвижими имоти	3.908.739	10	3.908.739	10	—	—	—	—
61	Лихви отъ заеми на земед. банки, окр. и общ.	1.223.220	97	1.223.220	97	—	—	—	—
62	Лихви и раз. курса отъ фондове	574.846	19	574.846	19	—	—	—	—
63	Лихви на влогове	4.048.761	63	4.048.761	63	—	—	—	—
64	Лихви на заложни облигации 1909 год.	1.262.475	—	1.262.475	—	—	—	—	—
65	Общи разноски по управлението	4.256.628	77	4.256.628	77	—	—	—	—
66	Телеграми и порто	67.078	10	67.078	10	—	—	—	—
67	Комисиона и разлика курса	4.656.163	80	4.656.163	80	—	—	—	—
68	Ажио	—	—	—	—	—	—	—	—
69	Печалби и загуби	13.117.558	48	38.776.843	08	—	—	25.659.284	60
70	Възнаграждение на служащите	219.747	91	219.747	91	—	—	—	—
71	Условно продадени имоти	117.703	50	16.568	80	101.134	70	—	—
72	Прѣводи и акредитиви	389.331.001	85	398.151.280	56	—	—	8.820.278	71
73	Заложни облигации на Б. Н. Б. 4½% 1909	370 000	—	28.150.000	—	—	—	27.780.000	—
74	Разлика курса отъ зал. обл. на Б. Н. Б. 4½% 1909	3.692.998	50	48.540	30	3.644.458	20	—	—
75	Ипотечень резервенъ фондъ	—	—	959.663	94	—	—	959.663	94
76	Фондъ — ликвидация на присъдени имоти	179.572	04	1.000.261	18	—	—	820.689	14
77	Разноски по ипотеки въ сѫдъ	45.233	89	19.990	34	25.243	55	—	—
78	Гаранции отъ странни кореспонденти	3.819.853	—	952.319	50	2.867.533	50	—	—
79	Удостовѣрения за странни кореспонденти	952.319	50	3.819.853	—	—	—	2.867.533	50
80	Държавни, общински и обществени фондове	182.876.809	03	276.824.629	17	—	—	93.947.820	14
81	Лихви отъ странни кореспонденти	20.985.874	41	20.985.874	41	—	—	—	—
82	Лихви отъ сѫдебни дѣла	486.383	65	486.383	65	—	—	—	—
83	Лихви отъ специални текущи сметки	14.908.937	62	14.908.937	62	—	—	—	—
84	Лихви на текущи сметки	3.236.708	37	3.236.708	37	—	—	—	—
85	Фондъ съмнителни вземания	1.956	34	7.937.820	30	—	—	7.935.863	96
86	Специални текущи сметки гарант. цесии	7.148.246	10	1.071.067	59	6.077.178	51	—	—
87	Спец. текущи сметки гарант. безспорни вземания	3.786.149	67	2.631.293	02	1.154.856	65	—	—
88	Лихви отъ заеми на общини за училищни сгради	45.358	11	45.358	11	—	—	—	—
89	Акцепти	—	—	2.630.688	—	—	—	2.630.688	—
90	Лихви отъ заемни и сконтириани полици за 1917 г.	3.850.006	25	2.390	67	3.847.615	58	—	—
91	Лихви отъ заеми срѣщу недвиж. имоти за 1917 г.	—	—	4.215	40	—	—	4.215	40
92	Лихви отъ специални текущи сметки за 1917 г.	314	10	25.040	38	—	—	24.726	28
93	Лихви и разлика курса отъ фондове за 1917 г.	500.977	90	—	—	500.977	90	—	—
94	Лихви отъ странни кореспонденти за 1917 г.	—	—	3.002.363	30	—	—	3.002.363	30
95	Лихви на влогове за 1917 г.	—	—	1.710.224	63	—	—	1.710.224	63
96	Лихви на текущи сметки за 1917 г.	—	—	3.660	60	—	—	3.660	60
	Всичко	15.444.416.279	02	15.444.416.279	02	1.612.866.427	77	1.612.866.427	77

БАНКОВСКА КАНАДСКА БАНКА

ОБЩЪ
на Българската Народна Банка

АКТИВЪ	лева	ст.
Невнесенъ капиталъ	400.463	02
Монетна наличност	85.377.300	39
Странни кореспонденти	41.044.442	48
Портфейлъ сръщу странство	650.786.800	—
Портфейлъ	28.616.473	25
Специални текущи сметки	40.041.828	06
Държавно съкровище	260.775.798	04
Краткосрочни заеми	593.281	89
Дългосрочни заеми	81.309.212	34
Български държавни и общински фондове	3.787.162	95
Фондове на запасния капиталъ	4.466.322	—
Партиципации	3.594.274	90
Движими и недвижими имоти	1.520.574	25
Присъдени недвижими имоти	1.360.813	13
Разни активи	22.218.220	39
Всичко	1.225.892.967	09

балансъ

сключенъ на 31 декемврий 1916 год.

Пасивъ	лева	ст.
Капиталъ	20.000.000	—
Запасенъ фондъ	7.323.671	—
Фондъ съмнителни вземания	7.935.863	96
Ипотеченъ резервенъ фондъ	959.663	94
Фондъ — ликвидация на присъдени имоти	820.689	14
Банкноти въ обръщение	833.909.790	25
Текущи кредиторни съмѣтки	206.638.913	44
Акцепти	2.630.688	—
Управление на Държавните дългове	88.644	87
Влогове лихвени срочни	66.718.148	62
Заложни облигации на Б. Н. Б. 4½% 1909 год.	27.780.000	—
Разни пасиви	25.427.609	27
Печалби и загуби	25.659.284	60
Всичко	1.225.892.967	09

Сравнителна
за печалбитъ и загубитъ на Българската

Наименование на приходите	1915 год.		1916 год.		Разлика	
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
Лихви отъ заемни и сконтириани полици	2.205.956	30	2.009.228	09	—	196.728 21
Лихви отъ странни кореспонденти	2.346.856	98	17.629.986	67	+ 15.283.129 69	
Лихви отъ съдебни дъла	214.901	31	484.240	14	+ 269.338 83	
Лихви отъ специални текущи сметки	10.736.189	12	12.479.751	81	+ 1.743 562 69	
Лихви отъ заеми срещу недвижими имоти	3.603.598	59	3.897.749	47	+ 294.150 88	
Лихви отъ заеми на окръжия, общ. и учръждения.	1.263.443	09	1.223.165	84	— 40.277 25	
Лихви и разлика курса отъ фондове	391.409	65	12.072	04	— 379.337 61	
Комисиона и разлика курса	—	—	762.735	15	+ 4.663.907 49	
Телеграми и порто.	69.264	26	45.553	65	— 23.710 61	
Доходи и разходи по банкови имоти	58.805	35	45.986	87	— 12.818 48	
Лихви отъ заеми на общини за постр. учили. сгради.	28.287	16	39.174	78	+ 10.887 62	
Разни.	355.465	90	130.124	42	— 225.341 48	
Всичко . .	21.274.177	71	38.759.768	93	+ 21.386.763 56	

таблица

Народна Банка прѣзъ 1915 и 1916 год.

Наименование на разходитѣ	1915 год.		1916 год.		Разлика	
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
Съдѣржание на служащите	3.068.549	72	3.299.829	31	+ 231.279	59
Канцеларски и други разноски	816.152	96	951.875	61	+ 135.722	65
Погашение на движими и недвижими имоти . .	110.311	04	214.322	16	+ 104.011	12
Разноски за печатание банкноти	299.077	25	973.273	50	+ 674.196	25
Лихви на влогове	2.805.487	76	3.098.790	87	+ 293.303	11
Лихви на текущи сметки	1.675.576	35	3.217.922	57	+ 1.542.346	22
Лихви на заложните облигации	1.278.225	—	1.262.475	—	— 15.750	—
Разлика курса на заложните облигации	44.604	60	48.540	30	+ 3.935	70
Комисиона и разлика курса	3.901.172	34	—	—	—	—
Разни. ,	178.762	28	33.455	01	— 145.307	27
Чиста печалба	7.096.258	41	25.659.284	60	+ 18.563.026	19
Всичко . . .	21.274.177	71	38.759.768	93	+ 21.386.763	56